

УДК 727.8

ПЗ2

Пилипишин Б. В.

*ст. АБС – 63 А, кафедри теорії архітектури
Київський національний університет будівництва та архітектури
pylypyshynbogdan@gmail.com
ORCID 0000-0003-4668-210X*

Кравченко І. Л.

к. арх., доцент кафедри теорії архітектури
Київського національного університету будівництва і архітектури
krav4ira73@gmail.com
ORCID 0000-0002-3972-5215

АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ МЕДІАТЕК – СВІТОВИЙ ДОСВІД

Анотація: у статті розглянуто практику проектування та функціональну організацію простору в бібліотеках та медіатеках на базі світового досвіду, формування архітектурно-планувального рішення публічних бібліотек, виявлено основні принципи та прийоми вирішення об'ємно-просторової структури і формоутворення,

Ключові слова: медіатека, медійний простір, медіацентр, сучасна бібліотека, інформаційний центр.

Постановка проблеми. Ще в ХХ ст. французькі бібліотекознавці почали використовувати термін «медіатека», але тоді це ще не був мультифункціональний простір, а лише місце збереження відцифрованих книг.

Зараз медіатеки надають доступ людям до різної мультимедіної інформації, можливість працювати з комп'ютерами, з великою кількістю матеріалу, можливість використовувати проектори для перегляду відео файлів. Це середовище не тільки для праці, а й спілкування, саморозвитку і відпочинку. В наш час це не звичайна бібліотека, а науково-інформаційний комплекс, який здатний виконувати безліч функцій.

Світовий досвід показує, що в медіацентрах створюються клуби за інтересами, і люди збираються в медіатеках в певний день тижня. Також сучасне інтерактивне середовище може містити свій кінозал, де можна влаштувати покази кінострічок, фестивалів, презентацій проектів тощо.

Але зараз можна отримати доступ до будь-якої інформації не виходячи з дому. Як бібліотекам виходити з цього положення? Чи можливо через певний час друковані книги взагалі зникнуть? Раніше саме в бібліотеку люди приходили

щоб знайти інформацію, з розвитком технологій люди перейшли від суспільства дефіциту інформації до суспільства з інформаційним перенасиченням.

Соціальні опитування показують спад інтересу до бібліотек, що вплинуло на кількість відвідувачів і частоту відвідування. Тому основна задача архітекторів створити нові об'єкти з новими архітектурно-планувальними рішеннями, які б змогли зацікавити і знову привабити людей. Тенденції трансформації бібліотек можна спостерігати в закордонних архітектурних проектах. Світова практика показує, що саме докорінне переосмислення функції і простору здатне зацікавити сучасних людей. Статистика США показує, що створення сучасних медіацентрів у містах прямо пропорційне зменшенню агресивної поведінки у населення на 60%[1].

Мета статті: дослідження та вивчення світового досвіду проектування комплексів медіатек з використанням сучасних тенденцій розвитку архітектури.

Виклад основного матеріалу. Сучасні архітектурні та дизайнерські рішення все більше орієнтуються на створення умов, що дають змогу гнучко чергувати різні види культурно-пізнавальної діяльності в структурі одного об'єкта. При цьому саме поняття "бібліотека" інтерпретується по-новому: як інтелектуальний простір та центр культури. Замість досить поширеного раніше прийому організації бібліотечного простору у вигляді системи ізольованих приміщень все частіше застосовують підходи, які дають можливість поєднувати функції освіти і розваги в безперервному просторі, що перетікає, широко використовуючи мультимедіа.

Так, на сучасному рівні особливість архітектурного формотворення полягає у тому, що визначальним фактором є внутрішній простір. Він – "цінна пустота", яка зумовлює функціональне і художнє значення споруди. Архітектурна форма не замикає свій внутрішній простір як самоцінність, демонструючи сполученість із середовищем життєдіяльності людини. Вона закріплює на земній поверхні певну цінну для людини сферу діяльності, виражаючи у своїх межах її характер [2].

Прообразом для багатьох бібліотечних будівель у всьому світі являється Виборгська бібліотека фінського архітектора Алвара Алто. Завдання полягало в тому, щоб запроєктувати дві основні частини: відділи бібліотеки з її групами приміщень і зони загального громадського користування для лекцій і роботи різних гуртків. Будівля має декілька рівнів, книгосховище і читальні зали об'єднані разом в велике центральне ядро. Центром бібліотеки є ліфт для доставки книг (біля бібліотекаря). Він з'єднує абонемент з підвалом-сховищем.

Ліфт оточують сходи для працівників, вони поєднують абонемент, читальний зал, кабінку реєстрації і службове приміщення в залі. Ліфт і сходи – головний архітектурний і смисловий центр, адже головна задача в бібліотеці видавати книги. Так як це являється безпосереднім місцем контакту читача з

книгою, архітектор створив оптимальні умови освітлення. Вмонтовані в стелі 57 зенітних ліхтарі пропускають розсіяне, безтіньове, і м'яке сонячне світло. Алвар Алто продумав в проекті все до останньої дрібниці, так як всередині бібліотеки комфортно і працівникам, і відвідувачам, і книгам. Унікальна система освітлення і опалення, зручне книгосховище здатне зберегти книги на довгий період часу (рис.1).

Рис.1 Інтер'єри бібліотеки Алвара Алто (Виборга, Росія). [3].

Прикладом нового архітектурного рішення є медіатека в Сендаї архітектора Тойоо Іто. Призначенням цієї будівлі є усунення бар'єрів між суспільством і знаннями, архітектор сприйняв цю ідею буквально і запроєктував скляний відкритий простір назвавши його «прозорою оболонкою для інформації». Комплекс містить медіатеку, картинну галерею, бібліотеку, інформаційний центр для людей з дефектами слуху і зору, і візуальний центр. Проект структурно складається з шести горизонтальних квадратних плит-основ, через які вертикально проходять тринадцять різних за формою і схожих на дерева труб, через які світло потрапляє в інтер'єри будівлі. За допомогою цих елементів медіатека перетворюється в простір, в якому віртуальний світ поєднується з природою.

Перший поверх містить кафе, книжковий магазин і вільну зону, яка може бути використана для проведення лекцій, концертів, зборів та різних заходів. Стіни першого поверху центру складаються так, щоб простір центру в гарну погоду міг стати одним цілим з навколишнім середовищем. На другому поверсі розміщена дитяча бібліотека, зона безкоштовного Інтернету, бібліотека мультимедіа і адміністративна частина, яка відділяється лише рухомою завісою. Третій та четвертий поверхи – міська бібліотека і читальні зали. На п'ятому і шостому поверхах знаходяться виставкові простори, які можуть бути розділеними стінами на колесах індивідуально під кожен експозицію. На сьомому поверсі розташовані кінотеатр, конференц зали та монтажні студії, куди, попередньо записавшись, можуть приходити всі охочі і працювати над

власними проектами: створювати і монтувати аудіо- та відеоматеріали. У цих же студіях влаштовуються воркшопи та семінари, а в залі кінотеатру проводяться лекції та кінопокази (рис.2).

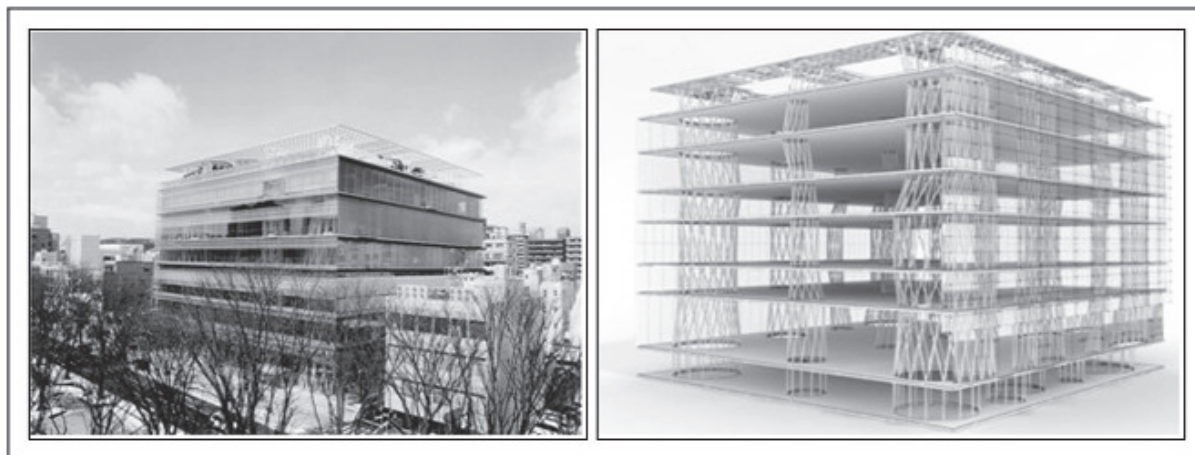

Рис.2 Медіатека Тойоо Іто (Сендай, Японія). [4].

Яскравим прикладом сучасного комплексу є проект Центральної бібліотеки Сіетла архітектора Рема Колхаса. При проектуванні було розроблено діаграму – яка складалась із блоків: книжкових стелажів, адміністративних офісів, приміщень для персоналу, публічних залів і підземної стоянки, а також запроєктовані просторі громадські зони. Функціональні зони стали відправними точками, але були розміщені таким чином, щоб між ними було достатньо простору. Будівля виглядає незвичайною, і відразу важко визначити її точний масштаб. Рем Колхас трансформував традиційну американську систему збереження книг (для кожної дисципліни книги знаходяться на певному поверсі), замість неї він створив «книжкову спіраль» - пандус висотою в п'ять поверхів вздовж якого стоять книги. У вільному від книг просторі розміщуються зони для людей із зручними м'якими меблями, на яких можна почитати книги, або ж попрацювати за комп'ютером. Над «спіраллю» книгосховища знаходиться читальний зал, звідки можна спостерігати унікальну панораму міста. Рівнем нижче знаходяться комп'ютерні , мультимедійні і конференцзали. Перший і другий поверхи займають дитячий центр і лобі.

Головною проблемою старих бібліотек, на думку архітекторів, було те що кількість книг по певним темам і сферам, і функціональність простору мали регулюватись площею і форматом приміщень, відведених для них. Створивши унікальний спіральний простір, і поділивши всі поверхи на відкриті зони, Колхас вирішив цю проблему: тепер розміри книжкових колекцій можна збільшувати або зменшувати при необхідності, а читальні зони можуть вільно трансформуватись в лекційні зали, відгороджуючись стелажми. Також було вирішено питання переміщення людей з обмеженими можливостями, які можуть рухатись без перешкод по пандусу, не використовуючи ліфти і ескалатори (рис.3).

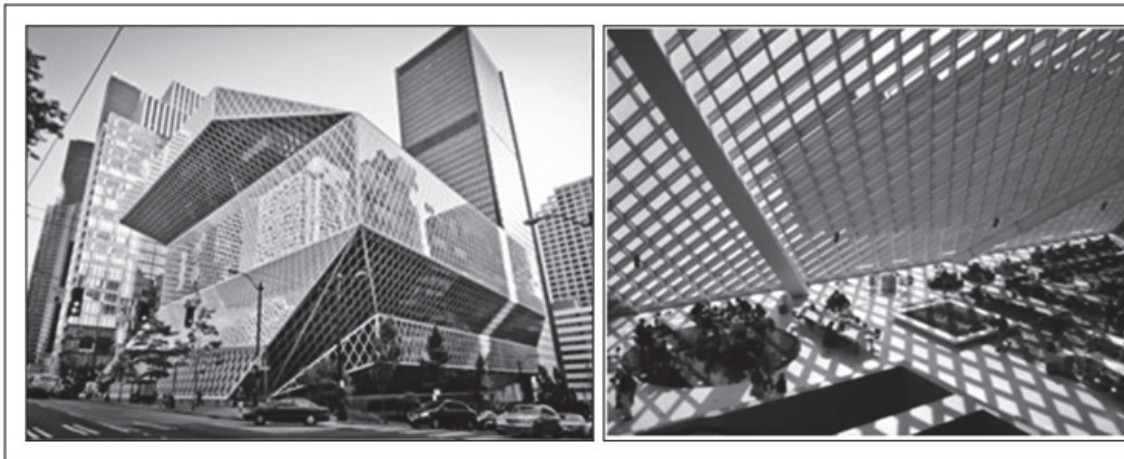

Рис.3 Центральна бібліотека, арх. Рем Колхас (Сіетл, США).[5].

Висновок. Проаналізувавши зарубіжний досвід формування архітектурно-планувального рішення публічних бібліотек та медіатек, виявлено основні принципи та прийоми вирішення об'ємно-просторової структури і формоутворення, а саме: поєднання різних функцій в безперервному просторі, сполученість із навколишнім середовищем, використання сонячного освітлення, трансформація і зонування простору, переосмислення традиційного бібліотечного планування в сучасний інформаційний простір.

В наш час бібліотека більше не відповідає тільки за збереження книг, а й за збереження інформації в будь-яких форматах. Тому тепер головна задача перед архітекторами не тільки переосмислити бібліотечний простір, а й передбачити систему цінностей майбутнього. З розвитком інформаційних технологій бібліотеки розширюють свої функції, щоб привернути увагу сучасного молодого покоління. Розвиток медіатек може посприяти на рівень освіченості населення і його прогресивності в цілому.

Література:

1. Софія Оліферчук.« Медіатека: втілення у реальність» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/12238>
2. Ідак Ю.В, Ракочий Я.В, Борис А.М. « Особливості Архітектурно-образної організації сучасних публічних бібліотек». / Львів. Національний університет «Львівська політехніка». / 2013. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21532/1/13-Idak-80-88.pdf>
3. Інтер'єри бібліотеки Алвара Алто (Выборга, Росія). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.mytravelbook.org/objects/biblioteka_alvara_aalto].
4. Медіатека Тойоо Іто (Сендай, Японія). [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
[<https://theoryandpractice.ru/posts/831-mediateka-goroda-senday--arkhitekturnyyu-pamyatnik-i-montazhnaya-studiya>].

5. Центральна бібліотека, арх. Рем Колхас (Сіетл, США). [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
[<https://archi.ru/projects/world/81/centralnaya-biblioteka-sietla>].

Аннотация

Кравченко И.Л., к.арх., доцент; Пилипишин Б.В., ст. группы АБС-63 Б кафедры теории архитектуры Киевского национального университета строительства и архитектуры. Архитектурно-планировочные решения медиатек – мировой опыт.

Аннотация: в статье рассмотрена практика проектирования и функциональная организация пространства в библиотеках и медиатеках на базе мирового опыта.

Ключевые слова: медиатека, медийное пространство, медицентр, современная библиотека, информационный центр.

Annotation

Kravchenko I.L., architect, PhD, associate professor; Pylypyshyn B.V, ABC 63-A master's degree student of the Architecture Theory Department, Kyiv National University of Construction and Architecture.

The article is reviewing the practice of designing and functional organization of the space in libraries and media libraries based on the world experience. The article is researching questions of architectural and planning principles and techniques used in modern media centers.

After analyzing the foreign experience of forming architectural and planning decisions of public libraries, the basic principles and methods of solving the formation are identified, namely: the combination of various functions in a continuous space, the connection with the environment, the use of sunny lighting, the transformation and zoning of space, rethinking of traditional library planning.

The library is responsible not only for the preservation of books, but also for saving information in any format. Therefore, now the main task of architects is not only to rethink the library space, but also to predict a system of values of the future. With the development of information technology, the library is expanding its functions to attract the attention of the modern young generation.

Key words: media library, media space, media center, modern library, information center.